

Հավելված N 1
ՀՀ կառավարության 2024 թվականի
օգոստոսի 22-ի N 1392-Լ որոշման

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ՈՋԽԱՐԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԾԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2024-2028 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

ԵՐԵՎԱՆ 2024 Թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
2. ՈՉԽԱՐԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԾԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱ ՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ	3
3. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ	5
4. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ	7
5. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ	8
6. ԾՐԱԳՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԸ	12
7. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ	13
8. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՅ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	15

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Մանր եղջերավոր կենդանիների բուծումը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության անասնաբուծության ավանդական ճյուղերից մեկը: Ոչխարաբուծությունից և այծաբուծությունից ստացվող սննդամթերքի ու հումքի համախառն տարեկան արտադրանքի արժեքը փոքր-ինչ գերազանցում է 50,0 մլրդ դրամի սահմանը, մինչդեռ առկա բնատնտեսական ներուժը հնարավորություն է ընձեռում ավելի քան 3 անգամ գերազանցել այդ ցուցանիշը:

2. Հայաստանի Հանրապետությունում առկա ավելի քան 1050 հազար հեկտար արոտների գերակշիռ մեծամասնությունը հանդիսանում են լեռնային և բարձր լեռնային արոտահանդակներ, որոնց զգալի մասը 10 աստիճանից բարձր թեքություններ ունեցող արոտակտորներ են և հիմնականում կարող են օգտագործվել մանր եղջերավոր կենդանիների արածեցման նպատակով:

3. Հանրապետության լեռնային և հատկապես բարձր լեռնային արոտավայրերն առավելագույնը օգտագործվում են 30 տոկոսով և համապատասխան ենթակառուցվածքների ձևավորման պարագայում (ճանապարհներ, ջրելատեղեր, կացատեղեր, կենդանիների ապաստարաններ և այլն) արոտների ծանրաբեռնվածությունը կարելի է գրեթե եռապատկել:

4. Մեր երկրում բուծվող մանր եղջերավոր կենդանիների տեղական ցեղերը (մազեխ, բոզախ, բալբաս և այլն) ձևավորվել են հազարամյակների ընթացքում՝ ժողովրդական, իսկ հայկական կիսակոպտաբուրդ ցեղի ոչխարները՝ հայրենական գիտնականների սելեկցիայի արդյունքում:

2. ՈՋԽԱՐԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԾԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱ ՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

5. Մանր եղջերավոր կենդանիների բուծումը անասնաբուծության առանցքային ճյուղերից է, որն ապահովում է հանրապետությունում ստացվող կենդանական

ծագման մթերքների և հումքի համախառն արտադրանքի ավելի քան 10%-ը: Հայկական բարձրավանդակում հազարամյակների ընթացքում ոչխարաբուծությունը զարգացել է մսաբրդակաթնային, իսկ այծերի բուծումը՝ մսակաթնային ուղղությամբ:

6. Վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանի Հանրապետությունում վերջին տարիներին նկատվում են մանր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակի ավելացման միտումներ: Այսպես, եթե 2018 թվականին հանրապետությունում ոչխարների և այծերի գլխաքանակը կազմել է 638,3 հազար, իսկ 2019 թվականին՝ 662,5 հազար գլուխ, ապա 2020-2022 թվականներին այս ցուցանիշը գերազանցել է 700,0 հազար գլխի սահմանագիծը: Ընդ որում, մանր եղջերավոր կենդանիների առավել ստվար գլխաքանակն առավելապես կենտրոնացված է Արմավիրի, Արարատի, Արագածոտնի, Գեղարքունիքի, Սյունիքի և Շիրակի մարզերում:

7. Ներկայումս հիմնականում բուծվում են ժողովրդական սելեկցիայի հետևանքով ստացված, առավելապես կոպտաբուրդ ուղղություն ունեցող՝ մազեխ, բոզախ, դարաբաղյան և բալբաս ցեղերի, ինչպես նաև հայրենական սելեկցիայի արդյունքում ստեղծված՝ հայկական կիսակոպտաբուրդ ցեղի ոչխարներ: Առանձին տարածաշրջաններում սահմանափակ գլխաքանակով հանդիպում են նաև կիսանրբագեղմ կորիդել տիպի մսաբրդատու ուղղության ոչխարներ:

8. Ինչպես ոչխարաբուծությունը, այնպես էլ այծաբուծությունը, հիմնականում վարվում է էքստենսիվ եղանակով, և արտադրական գործընթացներում շարունակաբար ավանդական տեխնոլոգիաների կիրառման հետևանքով այս ոլորտն աչքի է ընկնում նվազ արդյունավետությամբ: Մինչդեռ ոչխարաբուծության և այծաբուծության վարման ժամանակակից համակարգերը ներառում են այնպիսի մոտեցումներ, որոնցում ինտենսիվ տեխնոլոգիաներին հարմարված ցեղերի բուծումը զուգակցվում է կենդանիների պահվածքի և կերակրման առաջադեմ տեխնոլոգիաների հետ, ինչը թույլ է տալիս առավելագույնս դրսևորել ցեղերի մթերատվության գենետիկական հնարավորությունները և նվազագույնի հասցնել արտադրանքի ինքնարժեքը:

9. Հայաստանում բուծվող ոչխարներն ու այծերը, թեև գերազանց հարմարված են տեղի բնակլիմայական պայմաններին և ունեն ամուր համակազմվածք, այնուամենայնիվ մթերատվությամբ, պտղատվությամբ և արդյունաբերական տեխնոլոգիաներին հարմարվածության մակարդակով զգալիորեն զիջում են համաշխարհային լավագույն դասական ցեղերի համանման ցուցանիշներին:

3. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

10. Քանի որ հանրապետությունում ոչխարաբուծությունը հիմնականում կրում է էքստենսիվ բնույթ, ապա ծրագրի իրականացումը կնպաստի ոչխարաբուծական և այծաբուծական արտադրանքի ծավալների ավելացմանը, շահութաբերության մակարդակի բարձրացմանը, ոլորտում ներդրումների խրախուսմանը և ժամանակակից հնտենսիվ տեխնոլոգիաների կիրառմանը: Ոչխարաբուծության վարման ժամանակակից տեխնոլոգիաներն արդյունավետ են գործում այն դեպքում, երբ բուծվում են հնտենսիվ տեխնոլոգիաներին հարմարված ցեղերի կենդանիներ:

11. Հաշվի առնելով վերոհիշյալ հանգամանքը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը 2019 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N 1305-Լ որոշմամբ հաստատեց ոչխարաբուծության և այծաբուծության զարգացման աջակցությանն ուղղված ծրագիր, որի շրջանակներում ոչխարաբուծությամբ և այծաբուծությամբ զբաղվող տնտեսավարողներին պետական աջակցություն էր ցուցաբերվում 2019-2023 թվականների ընթացքում տոհմային ոչխարների և այծերի ձեռքբերման համար՝ տրամադրված վարկերի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորման եղանակով (շահառուներին վարկերը 0-2 տոկոս տոկոսադրույքով տրամադրմամբ) կամ էլ տոհմային կենդանիների ձեռքբերման փաստացի ծախսերի 23 և 27 %-ի չափով փոխհատուցմամբ: Նշված ծրագրի ծախսարդյունավետության վերլուծությունից հետևում է, որ այն, այնուամենայնիվ, չապահովեց ցանկալի արդյունք, ինչը պայմանավորված էր ոչ միայն վարկերի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորման և ձեռք բերված կենդանիների արժեքի 23 և 27%-ի չափով փոխհատուցման նկատմամբ շահառուների կողմից ցուցաբերված

նվազ հետաքրքրվածությամբ, այլև Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագրերի շրջանակներում Ֆրանսիայի Հանրապետությունից ներկրված ավելի քան 1000 գլուխ տոհմային ոչխարի տրամադրմամբ (որից 500 գլուխը՝ անհատույց): Այդ ժամանակահատվածում տրամադրված վարկերի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորման եղանակով ներկրվել է 1201, իսկ ձեռք բերված կենդանիների արժեքը 23 և 27 %-ի չափով փոխհատուցելու եղանակով՝ 500 գլուխ մանր եղջերավոր կենդանի: Ծրագրի շրջանակներում 2019-2023 թվականների ընթացքում ընդհանուր առմամբ ներկրվել է ռոմանովյան, օստֆրիսլանդական, դորփեր և բլանշ ցեղերի 1701 գլուխ տոհմային ոչխար, որոնք ոչ միայն աչքի են ընկնում մթերատվության բարձր ցուցանիշներով, այլև առավելագույնս հարմարված են ժամանակակից ինտենսիվ տեխնոլոգիաներին և հեշտությամբ են բուծվում մեքենայացված և ավտոմատացված արտադրական գործընթացներով գործող արդյունաբերական համալիրներում:

12. Պետք է փաստել, որ ներկրված մանր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակը դեռևս հեռու է բավարար լինելուց, քանի որ ծրագրի արդյունավետությունը, հատկապես հեռանկարային առումով, հնարավոր է կտրուկ բարձրանալ այն դեպքում, եթե առաջիկա տարիներին ներկրվող կենդանիների տարեկան գլխաքանակը կազմի առնվազն 1500 գլուխ, ինչը թույլ կտա հոտերը համալրել տարեկան շուրջ 2000 գլուխ տեղական վերարտադրության կենդանիներով: Տոհմային կենդանիների ձեռքբերումը և դրանցով և հանրապետության հոտերի համալրումն անհրաժեշտ է իրականացնել ոչ միայն տոհմային, այլև ապրանքային տնտեսություններում: Վերջիններիս կողմից տրամախաչման գործընթացում տոհմային կենդանիների օգտագործումը կարող է մինչև 50 %-ով բարելավել կենդանիների մսային հատկանիշները: Թեև ձեռք բերվող տոհմային կենդանիները կարող են համալրել տեղական հոտերի մայրական կազմի ընդամենը 2.0-2.5 %-ը, այնուամենայնիվ տեղական վերարտադրության կազմակերպման և ստացված խառնացեղ կենդանիների օգտագործման շնորհիվ զգալիորեն կբարձրանա մսի համար իրացվող կենդանիների կենդանի զանգվածը: Բարձրարժեք տոհմային կենդանիների ներկրումը խթանելու նպատակով շատ երկրներում

կիրառում են խրախուսման տարաբնույթ մեխանիզմներ, իսկ Ռուսաստանի Դաշնությունում, Ղազախստանի Հանրապետությունում և մի շարք երկրներում մասնակի փոխհատուցվում է ոչ միայն ձեռք բերված տոհմային կենդանիների արժեքը (50% և անգամ ավելի), այլև դրանց պահպանման և կերակրման ծախսերը:

13. Նման մոտեցումը թեև արդեն կիրառվել է ոչխարաբուծության և այծաբուծության զարգացմանն ուղղված ծրագրի շրջանակներում (կենդանիների ձեռքբերման ծախսերի 23 և 27 %-ի չափով փոխհատուցում), այնուամենայնիվ ձեռք բերված տոհմային կենդանիների առանձնահատուկ կերակրումն ու խնամքը, պատշաճ անասնաբուժական հսկողության սահմանումն առաջացնում են շուրջ 25%-ով ավելի հավելյալ ծախսեր, և կենդանիների արժեքի փոխհատուցման ցածր տոկոսադրույքները չեն ապահովում պատշաճ շահագրգռվածություն տնտեսավարողների շրջանում: Հաշվի առնելով այս հանգամանքը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N 1305-Լ որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետությունում 2019-2023 թվականների ոչխարաբուծության և այծաբուծության զարգացմանը աջակցության ծրագիրը» 2023 թվականին ավարտվելու հանգամանքը, մանր եղջերավոր կենդանիների ձեռքբերմանը պետական աջակցություն ցուցաբերելու գործընթացը ևս հինգ տարով երկարաձգելու կարևորությունն առաջացրել է սույն ծրագրի մշակման անհրաժեշտությունը:

4. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

14. Ծրագրի նպատակն է պետական աջակցությամբ բարձրարժեք ոչխարների և այծերի ձեռքբերման (ներկրման) գործընթացի խթանումը, բարձր մթերատու հոտերի ձևավորման խրախուսումը, հայրենական ցեղերի կենդանիների տոհմային և մթերատու հատկանիշների կատարելագործումը, ինչպես նաև ոչխարաբուծությունից և այծաբուծությունից ստացվող արտադրանքի արտադրության և արտահանման ծավալների ավելացումը:

15. Ծրագրի խնդիրներն են՝

- 1) պետական աջակցության արդյունավետ մեխանիզմի առաջադրումը.
- 2) հանրապետությունում աճեցված մանր եղջերավոր կենդանիների տոհմային մատղաշի ձեռքբերման և (կամ) արտերկրից դրանց ներկրման մատչելիության ապահովումը և ընթացակարգերի սահմանումը.
- 3) հայրենական ցեղերի տոհմային և մթերատու հատկանիշների կատարելագործման, հոտերում տոհմային կենդանիների տեսակարար կշռի ավելացման, ինչպես նաև տրամախաչման միջոցով բարձր մթերատու և տեղական պայմաններին հարմարված խառնացեղ կենդանիների ստացման համար նպաստավոր պայմանների ստեղծումը:

5. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

16. Ծրագիրն ընդգրկում է 2024-2028 թվականները և հնարավորություն է ընձեռում ոչխարաբուծությամբ և այծաբուծությամբ զբաղվող տնտեսավարողներին հինգ տարվա ընթացքում մատչելի պայմաններով ձեռք բերել 10000 գլուխ հղի ոչխար և այծ, ինչպես նաև ոչխարի և այծի էգ և արու տոհմային մատղաշ (այսուհետ՝ տոհմային ՄԵԿ): Ընդ որում, ըստ մթերատվության ուղղության (կաթնային, մսային, բրդային) տոհմային ՄԵԿ-ի ձեռքբերման նկատմամբ որևէ նախապայման չի սահմանվում՝ բացառությամբ դրանց սեռահասակային խմբերի՝ մինչև 18 ամսական հղի ոչխարներ և այծեր, 4-16 ամսական՝ էգ և 6-16 ամսական՝ արու մատղաշ (ներկրման դեպքում արտահանող երկրում կարանտինը մեկնարկելու առաջին օրվա, իսկ Հայաստանի Հանրապետությունում՝ առուվաճառքի պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ)՝ 29:1 հարաբերությամբ (29 էգի հաշվով՝ 1 արու):

17. Ծրագրի շահառու կարող են հանդիսանալ ծրագրին մասնակցելու ցանկություն հայտնաձ իրավաբանական անձինք և անհատ ձեռնարկատերերը (այսուհետ՝ շահառու), որոնք՝

1) ունեն բարվոք վարկային պատմություն, այսինքն, ըստ ԱՔՐԱ տեղեկատվության, դիմումի ներկայացման օրվան նախորդող 12 ամիսների ընթացքում չեն ունեցել

գումարային 60 օր և ավելի ժամկետով ժամկետանց վարկային պարտավորություններ.

2) ունեցել են բարվոք հարկային պատմություն, այսինքն՝ դիմումի ներկայացման օրվան նախորդող 365 օրերի ընթացքում չկատարված հարկային պարտավորությունները գանձելու վերաբերյալ վարչական վարույթ հարուցված չէ, կամ չունեն ժամկետանց հարկային պարտավորություններ:

18. Ծրագրի շրջանակներում կփոխհատուցվի յուրաքանչյուր շահառուի կողմից նվազագույնը 5 գլուխ (4 էգ, 1 արու), իսկ առավելագույնը 300 գլուխ (այդ թվում՝ 10 գլխից ոչ ավելի արու մատղաշ) արտերկրից ներկրված տոհմային կենդանիների արժեքի 50 տոկոսը, բայց ոչ ավել, քան յուրաքանչյուր ներկրված տոհմային կենդանու համար 450 հազար դրամի, իսկ հանրապետության ներսում ձեռք բերված յուրաքանչյուր տոհմային կենդանու համար՝ 300 հազար դրամի 50 տոկոսը:

19. Փոխհատուցման գործընթացը նախաձեռնում են շահառուները հետևյալ ընթացակարգով՝

1) մինչև տոհմային ՄԵԿ-ի ձեռքբերման (ներկրման) աշխատանքների սկսվելը շահառուն էլեկտրոնային տարբերակով դիմում է Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարություն (այսուհետ՝ նախարարություն)՝ նշելով ձեռք բերվող տոհմային կենդանիների տեսակը, ցեղը, քանակը, ձեռքբերման (ներկրման) վայրը (վայրերը) և ժամկետները, կցելով նաև պայմանագիրը և ձեռքբերման ենթակա տոհմային ՄԵԿ-ի հավաստագրերը (վկայականները, քարտերը), բարվոք վարկային պատմության վերաբերյալ ԱԲՐԱ տեղեկատվություն, հարկային պարտավորությունների վերաբերյալ տեղեկանք (հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող եկամուտների մասով չկատարված պարտավորություններ), որից հետո նախարարությունը 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում էլեկտրոնային տարբերակով շահառուին ծանուցում է հաշվառված լինելու մասին, իսկ տոհմային կենդանիները ձեռք բերելուց հետո, հաշվառված շահառուն 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում էլեկտրոնային

տարբերակով դիմում է նախարարություն՝ դիմումին կից ներկայացնելով հետևյալ փաստաթղթերը՝

ա. ծրագրի 19-րդ կետի 1-ին ենթակետով սահմանված՝ ձեռքբերման նպատակով ներկայացված դիմումի հաշվառման մասին տեղեկացումը ստանալուց հետո մինչև երեք ամսվա ընթացքում կնքված՝ տոհմային ՄԵԿ-ի ձեռքբերման պայմանագրի պատճենը,

բ. ձեռք բերված կենդանիների հավաստագրերը (վկայականը, քարտը),

գ. կենդանիների համար վճարված անդորրագրերը և այլ հաշվարկային փաստաթղթերը, իսկ ներկրման դեպքում՝ նաև մաքսազերծման փաստաթղթերը,

դ. սահմանված կարգով նախատեսված անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթղթերը (ներկրման դեպքում՝ արտահանող երկրում տրված ձևը ևս),

ե. համայնքում կենդանիների հաշվառման մասին տեղեկանքը,

զ. բանկային հաշվեհամարը,

է. գրավոր պարտավորագիր՝ ձեռք բերված տոհմային ՄԵԿ-ը առնվազն հինգ տարի Հայաստանի Հանրապետությունում ոչխարի և այծի հոտի վերարտադրության համար օգտագործելու և դրանց պահպանվածության, պտղատվության և ստացված սերնդի սեռահասակային կազմի մասին ամենամյա հաշվետվություն (ավարտված տարվա համար մինչև հաջորդ տարվա մարտի 1-ը) տրամադրելու վերաբերյալ (հաշվետվության ձևը հաստատվում է ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի հրամանով),

ը. մեկ տարի ժամկետով բանկային երաշխիք՝ ձեռք բերված կենդանիների ընդհանուր արժեքի և 10,8 մլն դրամի տարբերության գումարի չափով, եթե շահառուն արտերկրից ներկրել է 48-ից ավել, իսկ հանրապետության ներսում ձեռք է բերել 72-ից ավելի տոհմային կենդանի.

2) նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումը դիմումը ստանալուց հետո 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնասիրում է ներկայացված փաստաթղթերն ու տեղեկատվությունը և շահառուին գրավոր տեղեկացնում է փոխհատուցման տրամադրման կամ մերժման մասին.

3) փոխհատուցման մերժման հիմք է հանդիսանում սույն կետի 1-ին ենթակետում թվարկված փաստաթղթերում առկա տեղեկատվությունների անհամապատասխանությունը.

4) փոխհատուցման տրամադրման դրական եզրակացության դեպքում 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում, նախարարությունը, տվյալ ծրագրի և տարվա համար նախատեսված ֆինանսական միջոցներից, փոխհատուցման ենթակա գումարը, համապատասխան պայմանագրի հիման վրա փոխանցում է շահառուի բանկային հաշվեհամարին, որը բռնագանձման ենթակա չէ, բացառությամբ սույն որոշման 19-րդ կետի 8-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքի.

5) տոհմային ՄԵԿ-ի անկումից, սանիտարական սպանդից կամ օտարումից հետո ոչ ուշ, քան 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում շահառուն նախարարություն է ներկայացնում տեղեկատվություն՝ կցելով համայնքը սպասարկող անասնաբույժի կողմից վարվող կենդանիների հաշվառման և անասնաբուժական միջոցառումների գրանցամատյանի պատճենը, ինչպես նաև օտարման վայր հանդիսացող նոր համայնքում հաշվառման վերաբերյալ համայնքի ղեկավարի կողմից տրված տեղեկանքը և տվյալ համայնքը սպասարկող անասնաբույժի կողմից վարվող՝ կենդանիների հաշվառման և անասնաբուժական միջոցառումների գրանցամատյանից պատճենը.

6) սույն կետի 1-ին ենթակետով սահմանված փաստաթղթերի թերի կամ ոչ ամբողջական լինելու դեպքում 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում նախարարությունը տեղեկացնում է շահառուին՝ 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում համապատասխան փաստաթղթերը ներկայացնելու վերաբերյալ.

7) տոհմային ՄԵԿ-ի ականջապիտակի կորստի կամ վնասման դեպքում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի նոյեմբերի 12-ի N 1315-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով վերականգնում է պիտակը.

8) եթե նախարարության կողմից իրականացված մոնիթորինգի արդյունքում պարզվել է, որ շահառուն խախտել է սույն կետի 1-ին ենթակետի «է» պարբերությունով, 5-րդ և 7-րդ ենթակետերով սահմանված պայմանները, կամ շահառուի կողմից կենդանիների կերակրման և խնամքի համապատասխան պայմաններ և պատշաճ անասնաբուժասանիտարական իրավիճակ չապահովելու հետևանքով տեղի է ունեցել անկում(ներ), ապա հայտնաբերման պահից մեկ ամսվա ընթացքում տվյալ կենդանու(ների) մասով փոխհատուցված գումարն ամբողջությամբ ենթակա է վերադարձման՝ հաշվի առնելով նաև Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2010 թվականի թիվ 283-Ն որոշման 1-ին կետը:

20. Յուրաքանչյուր շահառու կարող է օգտվել ծրագրից միայն մեկ անգամ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ոչ շահառուի մեղքով դժբախտ պատահարների (հրդեհ, կայծակահարում, էլեկտրահարում), տարերային աղետների (երկրաշարժ, ջրհեղեղ) և գիշատիչ կենդանիների հարձակման հետևանքով անկել է շահառուի տնօրինած կենդանիների ավելի քան 50 %-ը՝ ներկայացնելով թվարկված դեպքերը հավաստող փաստաթղթեր:

6. ԾՐԱԳՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԸ

21. Ծրագրի մոնիթորինգն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարության «Գյուղատնտեսական ծառայությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի միջոցով:

22. Մոնիթորինգն իրականացվում է ամենամյա պարբերականությամբ, ընդ որում, առաջին մոնիթորինգն իրականացվում է շահառուի փոխհատուցման տրամադրման դրական եզրակացություն ստանալուց հետո 20 աշխատանքային օրվա ընթացքում: Շահառուի կողմից ներկայացված փաստաթղթերում նոր անճշտություններ հայտնաբերելու դեպքում իրականացվում է նաև ընթացիկ մոնիթորինգ:

23. Մոնիթորինգի արդյունքում տրվում է եզրակացություն, որը ներառում է մանրամասն տեղեկատվություն ծրագրի ընթացքի մասին, այդ թվում՝

- 1) տոհմային ՄԵԿ-ի և ստացված սերնդի գլխաքանակը՝ ըստ սեռերի.
- 2) ստացված մատղաշի պահպանվածության մակարդակը.
- 3) մթերատվության մակարդակը և արտադրված արտադրանքի ծավալները.
- 4) իրացման ուղիները և ծավալները.
- 5) ձեռք բերված կենդանիների կերակրման և խնամքի պայմանները:

7. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ

24. Ծրագրի ֆինանսավորումն իրականացվելու է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից: Ծրագրի ընդհանուր բյուջեն 2024-2028 թվականների ընթացքում կազմում է 1,950.6 մլն դրամ: Ըստ տարիների ձեռք բերվող գլխաքանակը և դրա համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները ներկայացված են աղյուսակում:

25. Նախատեսվող ծախսերի ֆինանսական գնահատման համար ծրագրի շրջանակներում ներկրված մեկ գլուխ տոհմային ոչխարի և այծի առավելագույն հաշվարկային արժեք է սահմանվել 450,0 հազար դրամը, հանրապետության ներսում ձեռք բերված տոհմային կենդանիներինը՝ 300 հազար դրամը:

Աղյուսակ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՈՉԽԱՐԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ԱՅԾԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ
ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Տարիներ	Ձեռքբերման վայրը	Ձեռք բերվող գլխաքանակը, գլուխ	Միավորի արժեքը, դրամ	Փոխհատուցման չափը, %	Փոխհատուցման համար անհրաժեշտ գումարը, հազ. դրամ	Փոխհատուցման համար անհրաժեշտ ընդհանուր գումարը, հազ. դրամ
2024 թ.	արտերկիր	308	450000	50	69300	99900
	Հայաստանի Հանրապետություն	204	300000	50	30600	
2025 թ.	արտերկիր	900	450000	50	202500	290700
	Հայաստանի Հանրապետություն	588	300000	50	88200	
2026 թ.	արտերկիր	1500	450000	50	337500	487500
	Հայաստանի Հանրապետություն	1000	300000	50	150000	
2027 թ.	արտերկիր	1500	450000	50	337500	487500
	Հայաստանի Հանրապետություն	1000	300000	50	150000	
2028 թ.	արտերկիր	1800	450000	50	405000	585000
	Հայաստանի Հանրապետություն	1200	300000	50	180000	
Ընդամենը	արտերկիր	6008	450000	50	1351800	1950600
	Հայաստանի Հանրապետություն	3992	300000	50	598800	

8. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

26. Ծրագրի իրականացման արդյունքում հնարավորություն կընձեռվի՝

1) ոչխարաբուծությամբ և այծաբուծությամբ զբաղվող շահառուներին 2024-2028 թվականների ընթացքում պետական աջակցությամբ ձեռք բերել (ներկրել) մինչև 10000 գլուխ տարբեր սեռահասակային խմբերի մանր եղջերավոր տոհմային կենդանի (հղի ոչխարներ և այծեր, էգ և արու մատղաշ)։

2) ծրագրի ավարտից հետո տարեկան ստանալ շուրջ 20 հազարական գլուխ բարձրարժեք սերունդ՝ ավելացնելով տոհմային կենդանիների տեսակարար կշիռը։

3) ներկրված ցեղերի գենետիկական ներուժի օգտագործման արդյունքում տեղական ոչխարների պտղատվությունը բարձրացնել 20%-ով, կենդանի զանգվածը՝ շուրջ 15 կգ-ով, իսկ այծերինը՝ 6-7 կգ-ով, որը թույլ կտա տարեկան լրացուցիչ արտադրել գրեթե 3 հազար տոննա ոչխարի և այծի միս, ինչի շնորհիվ մսի ինքնաբավության մակարդակը կավելանա 2,8-3,0%-ի չափով։

4) տարեկան շուրջ 3,5 մլրդ դրամով ավելացնել ոչխարաբուծական և այծաբուծական արտադրանքի ծավալները։

5) ավելի քան 15 %-ով ավելացնել ոչխարաբուծությամբ և այծաբուծությամբ զբաղվող շահառուի կողմից ստացվող շահույթը և առավել նպաստավոր պայմաններ ստեղծել արտահանման ծավալների ավելացման համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ